

Фальклорная майстэрня «Свята веснавога настрою»

М. Д. Радзецкая,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры
вышэйшай катэгорыі СШ № 1 г. Скідзеля

Мэта майстэрні: фарміраванне камунікатыўных уменняў вучняў праз вывучэнне традыцыйных і сучасных рамёстваў беларускага народа.

Задачы:

- паглыбіць веды вучняў аб традыцыйных і сучасных промыслах, якія існуюць у горадзе;
- актывізаваць пазнавальную дзейнасць вучняў, развіваць іх творчыя і камунікатыўныя здольнасці;
- фарміраваць уменне прэзентаваць сябе і сваё майстэрства, прывіваць навыкі сістэматычнай самастойнай працы творчага характару;
- выхоўваць павагу і любоў да працы, да традыцый народа;
- садзейнічаць выхаванню сямейных каштоўнасцей.

Падрыхтоўчы этап. 1. Выбар канкрэтнага матэрыялу, на якім будзе грунтавацца праца. 2. Складанне сцэнарыя, размеркаванне роляў, падрыхтоўка рэквізіту, даведачнага матэрыялу. 3. Запрашэнне майстроў, падрыхтоўка валанцёраў. 4. Падбор абсталявання, музычных нумароў.

Абсталяванне: папяровыя птушкі, печыва з цеста ў выглядзе птушак, дрэўца, на якім будуць вешацца птушкі, нажніцы, загатоўкі для паштовак у тэхніцы скрапбукінгу, клей, сухія і вільготныя сурвэткі, інгрэдыенты для прыгатавання касметычнага крэму з мёдам, мёд, вырабы з фетру і валянай воўны, ніткі, іголки.

Ход мерапрыемства

I. уводны этап

Уступнае слова настаўніка. Вітаем нашых гасцей на гасціннай скідзельскай зямлі. Вясна – гэта абуджэнне жыцця, прыроды. Сустрэча наша мае сімвалічнае значэнне, бо мы сустракаемся не ў звычайны дзень, а 22 сакавіка. (*Настаўнік звяртаецца да вядучых.*)
Можа, вы ведаеце, што гэта за асаблівы дзень па каляндары?

Вучань 1. Так, сапраўды, сёння 22 сакавіка адзначаецца свята “Саракі” ў гонар сарака пакутнікаў. Ёсць павер’е, што менавіта сёння прылятаюць сорок розных птушак з цёплых краін.

Вучань 2. І першымі прыляталі жаваранкі. Існуе легенда пра ўзнікненне жаваранка: Бог падкінуў уверх камячок зямлі і ператварыў яго ў шэрую, як зямля, птушачку – жаваранка.

Вучань 3. А яшчэ згодна з паданнем, жаваранкі вымалі калючыя шыпы з цярновага вянка распятага Хрыста.

Вучань 4. Паважаныя госці, мы хочам вам уручыць сімвал сённяшняга свята – жаваранка, прыміце яго з радасцю і захавайце яго да канца нашага свята.

Вучань 1. Сёння ў нас не звычайныя вячоркі, а чароўныя майстэрні. Бо да нас прыйшлі славуцья майстры і майстрыхі, якія раскажуць пра сябе і сваё майстэрства і нават паспрабуюць навучыць нас свайму рамяству.

Вучань 2. Інакш кажучы, дадуць нам майстар-клас.

Вучань 3. Паважаныя госці, вы атрымалі птушак рознага колеру. Займіце месца згодна з каляровай палітрай нашых майстэрань.

II. Асноўны этап

Вучань 4. Давайце пазнаёмімся з нашымі майстрамі. Першая майстэрня – “У Наталлі”. Майстэрня прадстаўлена дзвюма цудоўнымі майстрыхамі Наталляй Уладзіміраўнай і яе дачкой Анастасіяй. Менавіта Анастасія раскажа нам пра сваё рамяство, а мы ўважліва паслухаем.

Расказ Насці. Наша майстэрства называецца “Скрапбукінг”. Літаральна слова перакладаецца як выцінанка і кніга, а калі быць дакладнай – гэта від рукатворнага мастацтва дэкаратыўнага майстэрства, які з’явіўся задоўга да фатаграфіі. Найбольш папулярны ён быў у 15 стагоддзі, калі і мужчыны, і жанчыны захапляліся афармленнем сямейных альбомаў, выразалі з каляровай паперы, з газет і часопісаў розныя малюнкi і аздаблялі імі свае запісныя кніжкі. Цікавы факт, што скрапбукінгам захапляўся і амерыканскі прэзідэнт, і вядомы пісьменнік Марк Твен. У 20 ст. яркім прыкладам прататыпу скрапбукінга з’яўляюцца так званыя дэмбельскія альбомы нашых татаў і дзедаў. Асабліваю папулярнасць скрапбукінг набыў дзесьці апошнія 10–15 гадоў.

Скрапбукінг прапануе незвычайна цікавыя варыянты падарункаў для родных і блізкіх. Гэта дзіўнай прыгажосці сямейныя і вайсковыя альбомы, паштоўкі, скрыначкі для дробязяў, дзённікі для маладых дзяўчат. Скрапбукінг тым і ўнікальны, што тут можна выкарыстоўваць самыя розныя матэрыялы, у тым ліку і самыя незвычайныя. Пацеркі, стужачкі, шкельцы, стразы, шклярус, лак для пазногцяў, бліскаўкі і да т.п. З неабходных прыстасаванняў ёсць яшчэ клей, куды ўжо без яго. Можна, вядома, дазволіць сабе купіць спецыяльныя нарыхтоўкі і паперу для скрапбукінгу ў спецыялізаванай інтэрнэт-краме,

але можна пачаць з падручных матэрыялаў. Уся гэтая прыгажосць робіцца ўручную, кожная – у адзіным экзэмпляры. Дзіўна, але такое цікавае хобі можа прыносіць яшчэ і стабільны высокі даход. Асабліва стабільны даход прыносіць продаж тавараў для гэтага хобі.

Для нас з матуляй – гэта захапленне, якое прыносіць нам асалоду, магчымасць пабыць разам, пагаварыць, падзяліцца навінамі, стаць бліжэй. Гэты від майстэрства добра лечыць дэпрэсію, кепскі настрой, усе атрымоўваюць задавальненне, а мы маем у запасе цікавы, незвычайны падарунак, якога няма ні ў кога.

Сёння мы навучым вас, і хто ведае, можа менавіта з сённяшняга дня пачнецца і ваша захапленне гэтым заняткам. Будзе выдатна, калі вы пачнеце спасцігаць асновы скрапбукінгу разам са сваім дзіцём. Гэты занятак дапамагае развіваць дробную матарыку дзіцяці, як следства атрымліваем актыўнае развіццё маўлення. Абсалютны прастор для творчасці стымулюе ў дзіцяці ўяўленне, уседлівасць, абстрактнае мысленне. Першай у нашай майстэрні, вядома, пачала працаваць мая матуля. Пачыналася ўсё проста: выцінала паштоўкі, прыгожыя малюнкi і аздабляла імі карцінкі, лісты паперы. Цяпер гэта ацэньваецца як від мастацтва. *(Паказвае і расказвае пра свае работы.)* Я далучалася паступова. Спачатку мы рабілі падзелкі ў дзіцячы садок, я сядала побач і глядзела, як робіць матуля, дапамагала ёй. Цяпер я і сама магу зрабіць многае. Але давайце пяройдем да справы.

Вучань 1. Малайчынкі, майстрыхі. Усім нашым гасцям стала цікава, захацелася навучыцца такой тэхніцы.

Вучань 2. А давайце пазнаёмімся з наступнымі майстрамі. Да нас сёння прыйшлі пчаляры: гаспадар Павел Іосіфавіч са сваімі памочніцамі Ірынай і Лізай.

Вучань 3. Чаму, як вы лічыце, сёння мы запрасілі майстроў і павяліцеляў пчол. Скажыце, як сённяшні дзень, сённяшняе свята датычыцца пчол і пчалярства? Можа, хто з гасцей ведае?

Вучань 4. Сапраўды – гэта свята вядома больш як Саракі, але, напэўна, не ўсе ведаеце, што гэты дзень спрыяе бортнікам, так звалі раней пчалаводаў, гэта свята лічыцца яшчэ і пчаліным.

Вучань 1. Дзяўчаты, а ці праўда, што вясна – гэта самая адказная пара года для пчалавода?

Вучань 2. Ліза, што ты нам раскажаш пра працу пчалавода вясной, што ты ведаеш пра любімы занятак твайго дзядзькі.

Расказ Лізы і Ірыны. Вясна – гарачая пара для любога пчаляра. У гэты час неабходна ажыццявіць мноства работ, ліквідаваць наступствы зімоўкі і стварыць спрыяльную абстаноўку для вырошчвання і развіцця моцных пчаліных сем'яў. Даглядаць за пчоламі ў сакавіку – красавіку – вялікі клопат. Для гэтага неабходны дадатковы запас

корму, да 1 кг на вулей, аптымальны цеплавы рэжым, якасныя соты і маладыя высокапрадуктыўныя маткі. У моцных вуллях да канца вясны матка пачынае адкладваць прыкладна паўтары тысячы яек у суткі. Каб пчолкі не падмерзлі, трэба, каб пляцоўка была абгароджана, ачышчана ад снегу. Сёння я ў сваёй майстэрні раскажу пра галоўны прадукт пчалаводства – мёд і яго выкарыстанне ў дамашняй аптэцы і касметалогіі. Мы паспрабуем у дамашняй абстаноўцы прыгатаваць крэмы і скраб на аснове мёду і прадуктаў пчалаводства.

Вучань 3. Павел Іосіфавіч, ці ўсё правільна сказалі дзяўчаты?

Адказ госця. Так, дзяўчаты распавялі ўсё правільна, занятак пчалярствам – вельмі адказны і клапатлівы.

Вучань 4. А мяне цікавіць пытанне, як вы прыйшлі да такога занятку, захаплення?

Адказ госця. Выпадкова. Да нас на дрэва сеў рой пчол, і мне прыйшлося вучыцца самому і даглядаць, і карміць іх. Дарэчы, усё было на гэтым складаным шляху: і поспехі і няўдачы.

Вучань 1. Да нас прыйшла яшчэ адна мясцовая майстрыха са сваімі памочніцамі. Гэта Вольга Васільеўна са сваімі памочніцамі – прыгажунямі Лізай і Дашай, якія вы прыгожыя!

Вучань 2. Сапраўды, быццам сама вясна з усімі сваімі фарбамі завітала да нас.

Вучань 3. Дзяўчаты, а што вы нам раскажаце? Што гэта за мастацтва такое?

Вучань 4. Я ніколі не паверу, што такую прыгажосць можна зрабіць сваімі рукамі!

Расказ майстрыхі і яе памочніц. Даша і Ліза расказваюць. Мы сёння раскажам вам пра валянне і качанне воўны. Качанне воўны – гэта адмысловая тэхніка рукадзелля, у працэсе якой з воўны для валяння ствараецца малюнак на тканіне, аб’ёмныя цацкі, пано, дэкаратыўныя элементы, прадметы адзення або акэсуары. Толькі натуральная воўна валодае здольнасцю скатвацца. Людзі выявілі гэту здольнасць воўны каля 8000 гадоў таму. Для валяння выкарыстоўвалі знойдзеныя рэшткі воўны жывёл. Самыя першыя вырабы з валянай воўны – гэта ўсім вядомыя валёнкі, назва якіх пайшла ад слова валяць.

Адрозніваюць два віды валяння воўны – сухі і мокры. Мокрае качанне ажыццяўляецца пры дапамозе мыльнага або спецыяльнага раствору. Спачатку выкладваецца выраб з воўны, змочваецца растворам і пры дапамозе трэння адбываецца працэс валяння. Мокрае качанне падыходзіць для вырабу пано, адзення, палотнаў. Пры сухім валянні шэрсць шматразова пратыкаюць спецыяльнай іголкай да стану звальвання. Падчас гэтага працэсу валокны счпляюцца паміж сабой, утвараючы шчыльны і аднастайны матэрыял. Сухое валянне ўжываецца для стварэння аб’ёмных вырабаў – цацак, біжутэрыі, фігурак, аўтарскіх лялек, а таксама нанясення малюнкаў і ўзораў на тканіну, фетр і папярэдне зваленыя вырабы.

Майстэрства з фетра займае ў нашай майстрыхі важнае месца. Фетр – гэта нетканы матэрыял, атрыманы шляхам механічнага звальвання воўны, воласа, нават меху праз яго награванне, трэнне і змочванне. Менавіта таму фетр такі зручны для работы. Яго можна рэзаць, і ён не будзе абсыпацца, ён не мае ізнанкі, ён цёплы, пластычны, мяккі.

Калі хочацца мець цудоўны капялюшык, як у нас, або як на нашай вітрыне, то звяртайцеся да нашай майстрыхі, якая дасць вам майстар-клас па вырабу ўпрыгожвання, адкажа на вашы пытанні і дасць прымерыць капялюш, які вам спадабаецца, а мы дапаможам вам у вашым выбары. Калі вы зацікавіліся такім відам творчасці, то наша майстрыха навучыць вас такому майстэрству. Паглядзіце на гэтыя вырабы і зразумеце, што нічога немагчымага няма, усё залежыць ад нашага жадання.

Вучань 1. Ну што, зацікавілі вас нашы майстрыхі і майстар? Цяпер вы самі пад кіраўніцтвам нашых майстроў паспрабуеце зрабіць нешта сваімі рукамі.

Вучань 2. Я ўпэўнена, што навука будзе для вас карыснай.

Вучань 3. Уважліва слухайце сваіх валанцёраў, задавайце ім пытанні, і ў вас усё атрымаецца.

Вучань 4. Ведаеце, я нават сама зайздросчу ўдзельнікам майстар-класа.

Вучань 1. Паважаныя майстрыхі, нам стала вядома, што вы падрыхтавалі нам усім падарунак. Да нас завітала наша скідзельская спявачка Анастасія, якая праспявае нам вяснову песню “Жавароначкі, прыляціце”.

Вучань 4. Нездарма кажуць, калі чалавек таленавіты, то ён ва ўсім таленавіты.

Вучань 2. Мы ведаем, што і нашы пчалаводы падрыхтавалі нам усім падарунак. Грына нам раскажа ўрывак з паэмы “Новая зямля” “Падгляд пчол”...

Вучань 3. Ведаеце, наш юны музыка Яўген не захачеў заставацца ўбаку, таксама падрыхтаваўся да свята, сыграе нам на скрыпцы. *(Грае на скрыпцы беларускую музыку.)*

Вучань 4. Давайце падзякуем усім нашым гасцям шчырымі апладысмантамі.

Вядучыя падыходзяць да сталоў і ацэньваюць, на якім этапе знаходзяцца ўдзельнікі майстар-класа. Калі закончаць працу, вядучыя працягваюць сустрэчу.

Вучань 1. А ты ведала, што сёння дзень вясновага раўнадзенства? Што гэта значыць? У народзе кажуць: на Саракі дзень з ноччу мераюцца. Зіма канчаецца, вясна пачынаецца.

Вучань 2. Менавіта ў гэты дзень выпякалі сорак птушак. Печаных птушчак раздавалі дзецям, і тыя з крыкам і звонкім смехам беглі гукаць жаўрукоў, а з імі і вясну. Для гэтага печаных жаўрукоў насаджвалі на доўгія палкі і выбягалі з імі на пагоркі і што ёсць сілы крычалі:

–Жаваранкі, прыляціце,

Студзёну зіму забярыце,

Цёплу вясну прынясіце:

Зіма нам надаела,

Увесь хлеб у нас паела!

Вучань 3. Па печаных жаўруках варажылі і дарослыя: у птушчак запякалі кольца, манетку, трэску, вугольчык і г. д, і па тым, што каму дастанецца, “пазнавалі”, што чакае іх ў гэтым годзе.

Вучань 4. А давайце і мы паварожым! Зараз усе госці атрымаюць па запечанай птушцы.

Вучань 1. Не спяшыце іх есці! Іх трэба разламаць, там вы ўбачыце сюрпрыз.

Вучань 2. Калі вы знайшлі ў птушцы манетку, то гэта значыць – быць багатым, атрымаеце выйгрыш.

Вучань 3. Калі знайшлі гузік, то гэта абяцае сямейны лад, шчасце ў шлюбе.

Вучань 4. Калі знайшлі арэх, то гэта прадказвае перамогу ў розных конкурсах. Гэта вы раскусіце арэх пазнання, ведаў.

Вучань 1. Калі знайшлі чарнасліў, то гэта да падарожжа ў экзатычныя краіны.

Вучань 2. Калі знайшлі фасоліну, то гэта абяцае добры ўраджай на дачы і агародзе.

Настаўнік. Наша свята падышло да канца. Сёння мы з вамі пабывалі ў цудоўных майстэрнях, навучыліся пэўнаму майстэрству, атрымалі асалоду ад зробленага сваімі рукамі, паслухалі цікавых людзей, нават паваражылі. Цяпер я хачу, каб кожны з удзельнікаў свята выказаў пажаданні сабе, сваім калегам, удзельнікам майстэрні і павесіў гэту птушку на дрэва. Чакаю адваротнай сувязі.

Кожны з удзельнікаў падыходзіць да дрэва і, вешаючы птушку на дрэўца, выказвае пажаданні, эмоцыі, зычэнні. Гучыць фонавая музыка.